

Nowe mody i styl życia

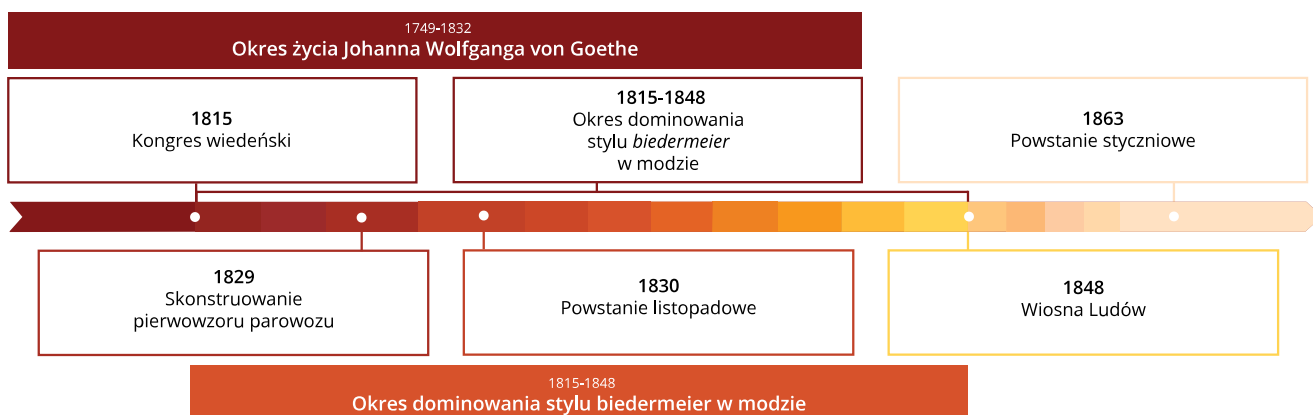
- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Nowe mody i styl życia

Ferdinand Georg Waldmüller, *Adopcja*, 1847 r. Obraz znajduje się w Muzeum Narodowym we Wrocławiu.
 Źródło: dostępny w internecie: ocdn.eu, tylko do użytku edukacyjnego.

Rewolucja przemysłowa oraz okres rewolucji francuskiej i epoki napoleońskiej wywołały zarówno przemiany społeczne, jak i kulturowe oraz ideologiczne. Co uległo zmianie? Czym cechowały się zmiany? Czy były tylko zmianami samymi w sobie, czy także wyrazem idei, poglądów?

Źródło: Contentplus.sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz styl życia społeczeństwa I połowy XIX w.

- Wymienisz style w modzie I połowy XIX w.
- Opiszysz charakterystyczne cechy mody I połowy XIX w.

Przeczytaj

Przypomnij sobie

Modę i styl życia epoki renesansu, baroku i oświecenia.

Styl życia

W I połowie XIX w. wyznacznikiem odrębności społecznej zaczął być styl życia, na który składały się rozmaite rytuały i ceremonie dnia codziennego oraz upodobanie do pewnych rozrywek. Przynależność do wyższego towarzystwa oraz znajomość języka francuskiego były charakterystyczne dla wielkopańskiego stylu życia, wypracowanego przez arystokrację i część szlachty. Czas wypełniały im opera, teatr, literatura, malarstwo oraz – coraz częściej – zajęcia rekreacyjne. Następnie elementy owego stylu przeniknęły do przedstawicieli innych grup społecznych, którzy posiadali dochody umożliwiające im naśladowanie wielkopańskiego stylu życia, co postrzegano jako nobilitację. Obok wciąż istniała grupa szlachty oraz chłopci, dla których celem życia pozostała praca na wsi, która dawała im poczucie niezmienności, zachowania starego i stabilnego porządku. Odmienny styl życia, ale w pewnym stopniu łączący cechy dwóch wyżej wspomnianych, prowadziło ziemiaństwo, dla którego miasto było miejscem tymczasowego pobytu (na czas karnawału, prowadzenia interesów), a wieś stanowiła ostoję spokoju i stabilności. Z kolei do innych grup społecznych zaczął przenikać mieszczański (ukształtowany w duchu oświecenia) system wartości, do których należały umiłowanie rodziny, pracowitość, gospodarność, rzetelność. Rosło znaczenie burżuazji. Stała się ona mecenasem kultury i grupą społeczną narzucającą wzorce w niej obowiązujące. W I połowie XIX w. w domach zamożnego mieszczaństwa Europy Środkowej (Niemcy, Austria) i Wschodniej (Rosja) dominował styl zwany **biedermeier**. Cechowała go przytulność oraz upodobanie do wygody.

Leopold Zielcke, *Pokój w stylu Biedermeier. Wynalazek prostoty*, akwarela, 1825 r. Charakterystyczna dla stylu Biedermeier jest prostota, objawiająca się np. w formie mebli. Wymień cechy tej estetyki widoczne na obrazie.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Charakterystyczny dla tego okresu był **dandyzm** – jego cechy to wyszukana, często przesadna elegancja, nienaganne maniery i dbałość o strój. Postawa ta przejawiała się w kontrze do mieszczańskiej rzeczywistości.

Ciekawostka

Przykłady z ówczesnych poradników dobrych manier:

- „Będąc w gościnie, nie wypada pluć na podłogę”.
- „Idąc ulicą, nie należy zaglądać paniom w oczy”.
- „Chodząc po ulicach, nie miej w zwyczaju jeść czegokolwiek, nawet orzechów i jabłek”.

Pojawiła się też fascynacja Bliskim i Dalekim Wschodem – **orientalizm** – widoczna w literaturze, np. w *Sonetach krymskich* Adama Mickiewicza, a także w modzie. Charakterystycznym elementem życia społecznego tego okresu był korporacjonizm studencki, oznaczający zrzeszanie się studentów, tworzenie przez nich organizacji, a przy tym odwoływanie się do tradycji średniowiecznych oraz ludowych.

Ciekawostka

Fryderyk Chopin przywiązywał dużą wagę do swego stroju. Dbął o doskonałą jakość kamizelek, białych rękawiczek oraz butów. Znany był także z wyrafinowanej dbałości o wystrój wnętrz, w których mieszkał. Za jego przyczyną stawały się one świątyniami

sztuki w **romantycznym** stylu. Jedną z powtarzających się ozdób tych wnętrz były kwiaty, szczególnie fiołki.

Chopin w 1849, fot. Louis-Auguste Bisson.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Moda

Moda zaczęła ulegać demokratyzacji. Cylinder czy frak nie były zarezerwowane już tylko dla arystokratów. Każdy mógł przyozdobić swoją marynarkę zegarkiem na złotym lub pozłacanym łańcuszku. Przeplatały się różne style. Do roku 1815 w modzie obowiązywał **empire** (późny klasycyzm). Widoczny był głównie w kręgach arystokracji. Występował także w malarstwie, architekturze i sztuce. Po kongresie wiedeńskim (1815 r.) nastął styl zwany **biedermeier**. Uznawany za mieszczański, dominował w latach 1815–1848. Biedermeier wiązał się ze zmianą podejścia do szycia ubrań. Powstał system pobierania miary, co było wynikiem głoszonej tezy, że strój ma pasować do człowieka, a nie człowiek do stroju. Obok ubrań szytych na miarę upowszechniła się sprzedaż ubrań gotowych, a z tym z kolei wiązały się powstanie domów towarowych oraz rozwój transportu. Biedermeier cechowała sztywna konstrukcja połączona z mieszczańską praktycznością i solidnością. Równolegle występował **romantyzm**, który najszerzej rozpowszechnił się w Anglii i w Niemczech. Romantyczni poeci swój bunt przeciwko przyziemności burżuazyjnego świata manifestowali również strojem. Moda ta odrzucała sztywność cechującą biedermeier – zarówno tę w ubiorze, jak i w światopoglądzie. Romantycy ulatywali „ponad poziomy” nieosiągalne dla zwykłego śmiertelnika. Romantyczki były mistrzyniami w haftowaniu, wyszywaniu oraz dzierganiu. Ozdabiały w ten sposób elementy własnych strojów (mankiety, kołnierze, torebki) oraz garderobę członków rodziny. Trendy wyznaczyli oczywiście Byron i Goethe.

George Gordon Noel Byron, szósty baron Byron, znany również jako lord Byron – jeden z największych angielskich poetów i dramaturgów. Uzasadnij, że obrazy należą do nurtu romantyzmu.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Ciekawostka

W Polsce po upadku powstania listopadowego, w zaborze rosyjskim, jako męski strój narodowy zaczęto nosić krótką, sukienną **czamarę**. Był to ubiór zapinany na rząd guzików, z szamerunkiem na przodzie torsu i stojącym kołnierzem bez klap. Wbrew zakazowi władz carskich w okresie żałoby narodowej obok czarnych sukien pań pojawiła się czarna czamara jako manifestacja uczuć patriotycznych. Noszący ją mężczyźni byli represjonowani. Aby upokorzyć Polaków, rosyjscy żandarmi obcinali taśmy i poły czamar, a z głów strącali im konfederatki.

Słownik

czamara

(pers. *džamera*) noszone od XVI wieku męskie okrycie wierzchnie, pochodzące z Węgier

dandyzm

(od and. *dandy* - elegant) styl charakteryzujący się wyszukaną, często przesadną elegancją, występował także jako określenie pewnej innowacji w modzie, kojarzonej przede wszystkim z George'em Brummellem. Wprowadził on pojęcie swobodnej elegancji, jest uważany za pierwszego dandysa w historii. Dandyzm był eksponowany

szczególnie w środowiskach artystycznych. Był wyrazem buntu wobec mieszczańskiej rzeczywistości.

biedermeier

(od nazwiska fikcyjnej postaci literackiej niem. Biedermaier) styl, którego stylistykę określano ją jako sztukę mieszczańską dla mieszczańców, wyrażał ich upodobanie do wygody i przytulności, nazywany był również stylem "rodzinnego ogniska"

orientalizm

styl akcentujący cechy kultury Wschodu, zwłaszcza hinduską, japońską, arabską, perską, chińską

empire

(franc. *empire*) styl cesarski oparty na wzorcach antycznych oraz egipskich

romantyzm

(franc. *romantisme*) nurt w kulturze, który cechowały duchowość, uczucia, emocje, odrębność jednostki ludzkiej, przedkładał uczucia nad rozumem. W polskiej kulturze romantyzm charakteryzowały poszukiwanie tożsamości narodowej oraz kult miłości i natury. Istniały dwie szkoły polskiego romantyzmu - pierwsza fascynowała się kulturą orientu i kulturą ukraińską, a drugą cechowała fascynacja ludowością, której motyw wykorzystywano w sztuce i literaturze

Słowa kluczowe

styl empire, styl biedermeier, dandyzm, romantyzm, orientalizm

Bibliografia

Encyklopedia PWN.

Życie prywatne Polaków w XIX wieku. Tom 6. Moda i styl życia, Łódź–Olsztyn 2017.

M. i L. Trzeciakowscy, *W dziewiętnastowiecznym Poznaniu. Życie codzienne miasta 1815 – 1914*, Poznań 1982.

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Zapoznaj się z prezentacją multimedialną prezentującą modę w I połowie XIX w.

Kliknij, aby uruchomić w trybie pełnoekranowym.

Polecenie 2

Czy dostrzegasz nawiązania współczesnej mody do mody I połowy XIX w.? Uzasadnij odpowiedź.

Twoja odpowiedź

Polecenie 3

Znajdź różnice oraz podobieństwa występujące w poszczególnych stylach w modzie.

Różnice

Podobieństwa

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Obraz Ferdinanda Georga Waldmüllera zatytułowany *Adopcja* został namalowany w stylu zwanym...

romantyzm.

dandyzm.

empire.

biedermeier.

Ćwiczenie 2

Dobierz nazwę stylu w modzie do opisu jego elementów.

Ćwiczenie 3

Spośród podanych cech wskaż te, które były charakterystyczne dla stylu biedermeier.

Unnamed

duże dekolty

w węzeł włosów wpięta kokarda, spinka lub kwiaty

wysoko zapięta koszula z apaszką

białe rękawiczki i laska

zwiewne sukienki

duże kapelusze ozdabiane kwiatami lub piórami

surdut noszony na koszulę i kamizelkę

Ćwiczenie 4

Zaznacz, które z podanych stwierdzeń jest prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Stolicą dandyzmu był Paryż.	☐	☐
W romantyzmie do łask wróciły gorsety.	☐	☐
Elementy orientalne nie pojawiły się w modzie męskiej w I połowie XIX w.	☐	☐

Ćwiczenie 5

Rozstrzygnij, jakie stroje z I połowy XIX w. ulegały wyraźniejszym zmianom: męskie czy damskie. Uzasadnij odpowiedź.

męskie ☐	damskie ☐
------------------------------	-------------------------------

Uzasadnienie

Ćwiczenie 6

Rozstrzygnij, które ze źródeł jest reprezentatywne dla dandyzmu.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Reprezentatywne dla dandyzmu jest

Źródło 2.

Źródło 1.

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij, na czym polegała w XIX w. demokratyzacja w dziedzinie mody.

Twoja odpowiedź

Ćwiczenie 8

Na podstawie treści lekcji porównaj styl życia mieszczaństwa ze stylem życia ziemiaństwa i szlachty w I połowie XIX w.

Twoja odpowiedź

Dla nauczyciela

Autor: Martyna Wojtowicz

Przedmiot: Historia

Temat: Nowe mody i styl życia

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń:

4) omawia najważniejsze prądy kulturowe oraz nurty ideowe I poł. XIX wieku, uwzględniając ich przedstawicieli;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje styl życia społeczeństwa I połowy XIX w.
- wymienia style w modzie I połowy XIX w.
- opisuje charakterystyczne cechy mody I połowy XIX w.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego (porównawcza);
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

1. Wyświetlenie tematu i celów zajęć oraz wspólne z uczniami ustalenie kryteriów sukcesu.
2. **Dyskusja wprowadzająca.** Uczniowie interpretują ilustrację okładkową, wskazując na jej powiązania z tematem i celami lekcji.

Faza realizacyjna:

1. **Metoda jigsaw.** Uczniowie odliczają do trzech. Łączą się w zespoły wg przydzielonych numerów. Każda grupa opracowuje fragment materiału z sekcji „Przeczytaj”.
Grupa 1 – Styl życia
Grupa 2 – Moda
Po zakończeniu pracy uczniowie zmieniają zespoły tak, by w każdym znalazła się przynajmniej jedna osoba z poprzednich grup. Uczniowie dzielą się wiedzą zdobytą wcześniej i uczą się od siebie nawzajem. Chętne/wybrane osoby omawiają przydzielone zagadnienia. Pozostali uczniowie mogą zadawać pytania i weryfikować przedstawione informacje.
2. **Praca z multimedium („Prezentacja multimedialna”).** Uczniowie zapoznają się z e-materiałem i wykonują polecenie nr 1: „Zapoznaj się z prezentacją multimedialną prezentującą modę w I połowie XIX w.”. Tworzą notatkę w formie mapy myśli.
3. Uczniowie wykonują w parach ćwiczenia nr 1 - 4, które zostały wyświetlone na tablicy. Nauczyciel śledzi na platformie postępy uczestników zajęć, sprawdza poprawność wykonanych zadań, omawiając je wraz z uczniami.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel rozdaje uczniom ankietę ewaluacyjną z oceną lekcji, pracy własnej ucznia oraz pracy klasy.

2. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.

Praca domowa:

1. Wykonaj polecenie 2 z multimedium.
2. Wykonaj w domu ćwiczenia niezrealizowane na lekcji.

Materiały pomocnicze:

- *Wielka historia świata*. Tomy 1-12 (praca pod patronatem Polskiej Akademii Umiejętności); Świat Książki 2004-2006.
- *Wielka historia Polski*, tomy 1-10; Oficyna Wydawnicza FOGRA, Kraków 2016.
- Seria *Historia powszechna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011-2019.
- E. Brudnik, A. Moszyńska, B. Owczarska, *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2011.
- Wybór tekstów źródłowych do wskazanej epoki.

Wskazówki metodyczne:

- Informacje z sekcji „Prezentacja multimedialna” mogą być wykorzystane w trakcie lekcji do pracy uczniów w parach lub samodzielnie.